

Møte torsdag den 11. mai kl. 18.

President: Kjell Bohlin.

Dagsorden:

Fortsatt behandling av sak nr. 2 på dagens kart (nr. 86).

Sak nr. 2.

Handelsministerens redegjørelse om EFTA/EF i Stortingets møte 26. april 1989.

Statsminister Gro Harlem Brundtland: I juni i fjor fikk Regjeringen bred oppslutning om en politikk som basert på dagens tilknytningsform til EF går inn for tilpasning til EFs indre marked. Styrket samarbeid med EF gjennom EFTA, nordisk samarbeid og bilaterale kontakter, samt utvidede kontakter med EFs utenrikspolitiske samarbeid i EPS.

Det er en strategi som fullt ut bygger på de retningslinjer som ble trukket opp i St.meld. nr. 61 for 1986-87 Om Norge, EF og økonomisk samarbeid, og Stortingets meget grundige behandling av denne meldingen.

Sjelden har jeg som i denne debatten fått demonstrert hvor riktig og nødvendig det var å få fastlagt denne linjen.

Vi legger opp til at Norge og EFTA skal delta aktivt i den dynamiske utviklingen i Europa. Her ligger det store muligheter til felles fordeler, og det er muligheter Norge må vite å utnytte. Vi vil være med på utformingen av samarbeidet i Europa, vi vil sikre at vårt næringsliv får konkurrere og utvikle seg på lik fot med sine europeiske konkurrenter, og vi ønsker samtidig å bidra til at det sikres høye europeiske standarder for sosiale rettigheter og for beskyttelse av vårt miljø.

Stortingets tilslutning til denne strategi har Regjeringen sett som et klart mandat for målrettet handling. Handelsministeren kunne dermed i sin redegjørelse i april gi en bred omtale av det arbeid Regjeringen har satt i gang. Nå kan vi, som handelsministeren sa, se tilbake på en omfattende innsats i det norske tilpasningsarbeidet, og vi kan slå fast at EF/EFTA-samarbeidet er i ferd med å gi et viktig bidrag til europeisk integrasjon og samarbeid. Dette har skjedd i nært og løpende samarbeid med norsk arbeids- og næringsliv og i stadig kontakt med Stortinget.

Regjeringens strategi med tilpasning til det indre marked og aktivt samarbeid med EF gjennom EFTA gjør det mulig for oss å nå viktige mål. Vi kan få til et nært og forpliktende samarbeid med EF på de områder der vi kan ha gjensidig nytte av det. Og ikke minst

viktig: Vi kan få til dette på en måte der et mest mulig samlet Norge tar sin aktive del i den europeiske integrasjonsprosessen.

Regjeringen vil føre denne politikken videre fordi vi tror den er den beste for landet, og fordi vi har et ansvar overfor alle de næringer som er helt avhengige av at Norge ikke blir hengende etter. Regjeringen har et ansvar for at Norges samlede interesser blir ivaretatt, og at vi aktivt utnytter de muligheter som utviklingen i det europeiske samarbeidet gir oss.

Regjeringen er seg dette ansvar bevisst, og la meg understreke at innenfor de rammer som er lagt, skal ingen muligheter være uprøvd.

EF-EFTA-samarbeidet kan bli et meget viktig bidrag til europeisk integrasjon. Regjeringen ønsker, slik Oslo-erklæringen formulerer det, å få til et nærmere og mer strukturert samarbeid mellom EF og EFTA. Jeg har igjen merket meg at det er mange som er mest opp-tatt av å argumentere med skepsis overfor de betydelige mulighetene dette kan gi. Men hvorfor velger man å være negativ før man virkelig har prøvd? Hadde man på alle felter i politikken latt seg overvelde av alle motforestillingene, hadde man ikke kommet noen vei. Fra Regjeringens side er vi først og fremst ute etter de mulighetene dette samarbeidet kan gi, ikke etter å stirre oss blinde på og liste opp alle eventuelle begrensninger.

Kåre Willochs innlegg her i dag ved starten av debatten var en sammenhengende argumentasjon for EF og mot den innstilling han selv var med på å utforme og stilte seg bak for bare elleve måneder siden. Man måtte få det inntrykk at Kåre Willoch på forhånd har avskrevet alle muligheter for at den strategi regjering og storting har valgt, skal lykkes.

Jeg kan ikke se at det er skjedd noe som helst som skulle tilsa en slik kuvending. Snarere kunne man si at erfaringene vi har høstet, understøtter den strategi som regjering og storting i samarbeid allerede har lagt.

I vår formannskapsperiode i EFTA har vi imidlertid kunnet konstatere at det er mulig å oppnå resultater når det er politisk vilje til å satse. Den politiske verdien i Oslo-erklæringen ligger nettopp i EFTA-landenes vilje til å bidra aktivt og konstruktivt. I arbeidet med erklæringen ble mange av skeptikerne som fulgte dette på nært hold, overrasket over den vilje til konkrete framskritt som faktisk viste seg å være til stede. Arbeidet med Oslo-erklæringen skapte betydelig dynamikk både når det gjelder det å styrke EFTA, og i arbeidet med å skape et nærmere og mer strukturert samarbeid med EF.

Resultatet er at vi nå får anledning til å prøve ut samarbeidets muligheter og fremtidi-

ge virkemåte. Som en følge av signalene fra Oslo-møtet og det felles utenriksministermøtet mellom EF og EFTA senere i mars, er det opprettet arbeidsgrupper på høyt embetsmanns nivå som nå er i gang med å kartlegge mulighetene for et utvidet samarbeid på en rekke områder.

Arbeidsgruppene skal vurdere EFTA-landenes deltakelse i det indre marked, samtidig med en utvidelse av samarbeidet til viktige områder som miljø, forskning utdanning og sosiale spørsmål. Disse drøftelsene vil dekke konkrete spørsmål på nær sagt alle felter. Vi vil dermed få det helt nødvendige faktiske grunnlag til å vurdere hva vi fra Norges og EFTAs side kan oppnå gjennom samarbeidet.

EF og EFTA har med dette begynt en prosess som vil kunne lede til konkrete forhandlinger med sikte på et mer strukturert samarbeid. På meget kort tid har vi dermed beveget oss fra den politiske viljeserklæring til en omfattende kartlegging av samarbeidsområder som kan komme til å knytte EFTA-landene og EF nærmere sammen både økonomisk og politisk.

Det skjer nå en utvikling i Europa som er åpen for initiativ, og som styrker viljen til nye samarbeidsløsninger. Et ferskt eksempel kan bidra til å illustrere dette:

I sin tale til Europa-parlamentet i januar tok president Delors også opp ideen om å etablere et europeisk organ for miljøovervåking, et «European Environment Agency», som det blir kalt. Den norske miljøvernministeren kunne i forrige uke på vegne av EFTA-landene slutte seg til initiativet og dermed styrke det felles samarbeidet på miljøområdet som Norge har vært en aktiv pådriver i. Dette er en oppfølging av Noordwijk-erklæringen fra 1987, om miljøsam arbeid mellom EF og EFTA, men også en naturlig oppfølging av Oslo-erklæringen.

Etter handelsministerens redegjørelse har jeg merket meg en kommentar av Dagfinn Vårvik i Nationen. Vårvik skriver at det nå er «tydelig at Regjeringen sikter mot en meget vidtgående tilpasning til EFs indre marked».

La meg da gjøre det klart: Det er godt at dette er blitt tydelig, for det er jo en slik linje også en samlet utenrikskomite bad Regjeringen følge. Komiteen understreket enstemmig i sin innstilling om Norge, EF og europeisk samarbeid

«betydningen av at Norge tilpasser seg tiltak som EF gjennomfører for etablering av det indre marked, slik at det ikke skapes nye handelshindringer for norsk eksport».

Når Senterpartiets parlamentariske leder sier at vi nå har fått en debatt som er mer en medlemskapsdebatt enn en tilpassingsdebatt,

illustrerer det kanskje mer enn noe annet hva man ønsker debatten bør dreie seg om fram til 11. september. For etter den tid må jo alle igjen rette oppmerksomheten mot de reelle politiske utfordringer for å ivareta norske nasjonale interesser.

Mitt resonnement her gjelder minst like mye for Høyre, selv om deres mål er erklært det motsatte av hr. Buttedahls.

Jeg kan ikke se at det har skjedd noe det siste året som rokker ved de konklusjoner Stortinget gav sin tilslutning til. Jeg konstaterer samtidig at Høyre og Senterpartiet nå i valgåret velger en annen innfallsvinkel til de faktiske utfordringene Norge står overfor. Med motsatte fortegn ønsker de å diskutere noe helt annet enn det saken nå gjelder.

Regjeringens strategi er desto mer nødvendig for å sikre at Norge ikke blir hengende etter i forhold til utviklingen av det indre marked. I virkeligheten er alle i denne sal klar over at en opprivende strid om medlemskap nå ville føre til at vi brukte altfor mye tid og krefter på å bekjempe hverandres standpunkter. Det ville igjen føre til at vi nå ble liggende etter i et nødvendig tilpassingsarbeid, og i realiteten havne på sidelinjen i forhold til den aktive integrasjonsprosess som foregår i Vest-Europa.

Vi registrerer også nå at EF ønsker et nærmere samarbeid med EFTA på flere måter. Det første skrittet kjenner vi alle — Luxembourg-erklæringen i 1984. I våre bilaterale kontakter med EF-kommisjonen kunne vi allerede for et par år siden registrere økende interesse for en mer samlet opptreden fra EFTAs side. Det kom helt klart fram under mitt besøk til EF i Brussel våren 1987. Også de signalene var medvirkende til at Regjeringen i St.meld. nr. 61 for 1986—87 tok så klart til orde for at EFTA-veien måtte styrkes. Jacques Delors' invitasjon til EFTA i sin tale til Europa-parlamentet i januar og det felles utenriksministermøtet i mars har senere bare bekreftet denne holdningsendringen og verdien ved å forfølge en slik linje med beslutsomhet.

Bak den nye holdningen ligger en økende erkjennelse blant EF-landenes ledere av at vi i global sammenheng trenger bredere og mer forpliktende samarbeid mellom alle de vesteuropeiske landene, og så langt det er mulig, også åpne oss mot de østeuropeiske land. EF understreker EFTA-landenes viktige rolle for oppbyggingen av et sterkere og mer samlet europeisk samarbeidsområde.

At Østerrike kan komme til å levere sin medlemskapsøknad i år, endrer ikke på dette forhold, selv om Høyre stadig søker å framholde dette som et avgjørende argument for at

Norge
ne vet
er inni
vet og
være
faktisk
Forl
at for
over
latera
erklæ
kes b
det i

«Øs
kes
int
EF
Fra
det r
villig
har
land
seg
vare

So
at de
lig å
utby
vår
pres
ter
gam
nye
nors
foru

M
Det
nær
ford
der
legg
lig

M
jer
der
gar
be
hv
ke
til
be
gj
fo
er
på
si
re

d
si

Norge skulle gjøre det samme. For østerrikerne vet jo at det kan gå lang tid fra en søknad er innlevert til den blir behandlet av EF, og de vet og de gir uttrykk for at de i mange år vil være avhengige av at EF-EFTA-strategien faktisk lykkes.

Forbundskansler Vranitzky sa i mars i Oslo at for Østerrike vil EFTA i en rekke år framover være den viktigste plattform for multilaterale forhandlinger med EF. I regjeringserklæringen som ligger til grunn for Østerrikes beslutning om å søke medlemskap, heter det i klartekst:

«Østerrike har påtrengende interesse i raskest mulig å oppnå delvise eller sektorvise integrasjonsresultater som omfatter både EF og EFTA.»

Fra ulike hold og med ulik innfallsvinkel er det rettet spørsmål om hvor langt Norge er villig til å gå i den prosessen EF og EFTA nå har innledet, og det spørres om hva EFTA-landene mener når de i Oslo-erklæringen sier seg interessert i mest mulig fri bevegelse av varer, tjenester, kapital og personer.

Som sin grunnholdning mener Regjeringen at det er i Norges interesse så langt som mulig å komme med i det indre marked samt utbygge samarbeidet på nye områder. Med vår åpne økonomi og sterke eksportprofil representerer det indre marked store muligheter for vårt land. Det er i Norges interesse at gamle handelshindringer bygges ned, og at nye ikke bygges opp. Bred markedsadgang for norske varer og tjenester har vært en viktig forutsetning for hele vår velstandsutvikling.

Men resultatene kommer ikke av seg selv. Det vil kreves oppfinnsomhet også fra norsk næringsliv dersom vi skal greie å møte utfordringene på en best mulig måte. Vi går derfor til drøftelsene med EF med en grunnleggende holdning om at vi ønsker størst mulig deltakelse i det indre marked.

Men det er ikke i dag mulig å gi noe detaljert forhåndssvar på alle konkrete spørsmål i denne sammenheng. Regjeringen har satt i gang et omfattende nasjonalt kartleggingsarbeid for å få den nødvendige oversikt over hvordan Norge vil bli berørt av det indre marked, og hvordan vi best kan organisere vår tilpasning. De første resultatene av dette arbeidet begynner nå å foreligge, og de vil utgjøre et helt nødvendig bakgrunnsmateriale for de drøftelsene som jeg nevnte, og som nå er i gang direkte med EF. Dertil kommer at på viktige områder er EF fortsatt i arbeid med sine egne interne avklaringer, og det vil ta flere år før en del av dette er slutført.

Hele den prosessen vi nå engasjerer oss i, dreier seg om en videreutvikling av et gjensidig forpliktende samarbeid med rettigheter

såvel som plikter. Ikke noe land kan utelukkende høste ensidige fordeler. Vi må også yte noe. Likevel må vi vente at flere land etter nasjonale prioriteringer vil ønske å unnta enkelte områder fra drøftelsene. Om også vi på enkelte felter skulle velge å reservere oss, må det være ut fra en helhetsvurdering av hva vi mener tjener våre samlede interesser best. Vi må likevel være klar over at også dette vil ha sin pris.

Det er videre reist spørsmål om hvordan et utvidet samarbeid mellom EF og EFTA skal administreres, og fra enkelte hold hører vi advarsler mot ordninger med overnasjonal karakter. Slik situasjonen avtegner seg i dag, kan vi komme langt med styrking av EFTA uten å bygge ut overnasjonale mekanismer.

I stadig flere tilfeller vil vi samtidig oppleve at mekanismer for troverdig håndhevelse og overvåking av inngåtte avtaler vil være en forutsetning for å komme videre i samarbeidet. Her må vi være villige til å diskutere og kartlegge de modellene som kreves for å få dette til.

Presidenten: Det blir anledning til replikkordskifte, begrenset til 20 minutter.

Jan P. Syse: Statsministeren slo fast i sitt innlegg at Regjeringens strategi går ut på tilpasning til det indre marked og aktivt samarbeid med EF gjennom EFTA. Hun slo også fast at det saken gjelder, er den aktuelle debatten om norsk EF-tilpasning. Jeg føler at vi her står overfor den samme innsnevring som vi også hørte i handelsministerens redegjørelse.

Jeg trodde saken måtte gjelde noe atskillig mer, nemlig en vid vurdering av om de nasjonale interesser tilsier at vi også følger andre veier, og om Regjeringen er villig til å vurdere de veier som måtte foreligge. Vi har nå konstatert at regjeringspartiet er lite interessert i å vurdere alternativer til den strategi som man nå engang har bestemt seg for. Det tror jeg er farlig fordi vi vet at vi knytter oss til et samarbeid med nøytrale land slik at det straks settes spørsmåltegn ved de sikkerhetspolitiske sider.

Men jeg må også stille et viktig spørsmål. Det er om EFTA er et egnet apparat og en egnet organisasjon til virkelig å tilfredsstille det som er norske spesialinteresser. Jeg stiller også spørsmålet: Hva kan EFTA gi Norge når det gjelder våre helt vitale interesser som i forholdet til jordbruk, fiske og ikke minst olje, gass og skipsfart? Det spørsmålet som stadig vil trenge seg på, er om ikke våre nasjonale interesser tilsier at vi i langt sterkere grad også må gå inn på de bilaterale veier som er

mulig. Det håper jeg å få en bekreftelse på av statsministeren. Så kan vi i neste omgang stille spørsmålet: Hva er egentlig den videre strategi i Regjeringens opplegg for forholdet til EF?

Statsminister Gro Harlem Brundtland: Spørsmålet om vi ikke også skulle vurdere å følge andre veier, er veldig vanskelig for meg å forstå. Hva slags veier er det utover dem jeg allerede har nevnt, nemlig EFTA, Norden og bilateralt overfor EF? Vi har valgt — for under ett år siden — ikke å satse på en debatt for eller mot EF-medlemskap, men på en strategi med tilnærming til det indre marked, en strategi som jeg har gått grundig gjennom og belyst hvordan vi har fulgt opp. «Klippe, klippe», er slik jeg oppfatter Syse. Han gjentar Høyres primære standpunkt, som de har full rett til å ha, men det er veldig liten hjelp og nytte i den form for argumentasjon i en situasjon hvor stortingsflertallet har valgt strategi, og hvor Regjeringen har et ansvar for dette landets interesser — også i et valgår.

Det er klart EFTA kan bli bedre egnet enn EFTA er i dag — det er jo det som er en del av poenget. Vi har en organisasjon som vi har vært medlem av i mange år. Hvem er det som har sagt at EFTA i 1989–90 og utover i 1990-årene skal fungere nøyaktig som EFTA har gjort i de årene som ligger bak oss? Her er det muligheter for bedre, mer omfattende samarbeidsløsninger, og det er det vi tester ut. Og har man ikke prøvd det, og prøvd det med aktiv politisk vilje bak, vet man ikke hva det er mulig å oppnå på det grunnlaget Stortinget selv har fastlagt.

Hr. Syse nevnte jordbruk og fiske. Jeg tror det får bli en diskusjon mellom Høyre og Senterpartiet om hvilken strategi som best kan ivareta interessene når det gjelder norsk jordbruk og norsk fiskeripolitikk.

Kjell Magne Bondevik: Statsministeren sa at Regjeringen vil fortsette sin Europa-politikk. Jeg forstår det da slik — hvis ikke statsministeren skulle si noe annet — at det også gjelder tilknytningsformen til EF, og at dette i alle fall gjelder ut neste stortingsperiode, slik Arbeiderpartiets hovedtaler i dag sa. Det tror jeg er en nyttig klargjøring, fordi det kan gi ro og tyngde i det arbeid vi står overfor, nemlig å møte utfordringen fra EFs indre marked.

Jeg er for min del enig med statsministeren i at det er uønskelig og uheldig med en opprivende strid om medlemskap nå mange år før det er aktuelt, og når vi i alle fall må konsentrere kreftene om utfordringen fra EFs indre marked.

Statsministeren sa at vi må utnytte mulig-

hetene og ikke bare stirre oss blind på begrensningene i tilpasningsarbeidet. Det er jeg også enig i. Men det er viktig at vi går inn i dette tilpasningsarbeidet med bevisste holdninger, og ikke passivt, slik at vi ikke vikles inn i utviklingstrekk vi ikke ønsker, men tvert om kan påvirke utviklingen i den retning vi ønsker. Derfor har jeg i dag i mitt innlegg tillatt meg å stille Regjeringen en del spørsmål på områder hvor jeg synes handelsministerens innlegg var uten eller med altfor svake signaler. Og det er ikke for å stirre meg blind på begrensninger, men nettopp for å gå inn i tilpasningsarbeidet med en offensiv holdning, f.eks. i spørsmål om overnasjonalitet og felles organ mellom EF og EFTA. Tar Norge sikte på felles organ og overnasjonalitet på spesielle områder, f.eks. i miljøpolitikken, hvor vi åpenbart trenger mer overnasjonalitet, eller ønsker en det på et generelt, mer udefinerbart felt, noe jeg vil være skeptisk til? Hva med skatte- og avgiftspolitikken i et tilpasningsarbeid? Vil en ta sikte på å opprettholde norske sosiale standarder, f.eks. innenfor edruskapspolitikken, eller ikke? Jeg synes det er vanskelig at Regjeringen, også statsministeren, kan være med og gi noen signaler på slike felt, selv om jeg er klar over at vi er inne i en prosess hvor en ikke kan sette punktum i dag.

Statsminister Gro Harlem Brundtland: Når det gjelder vektleggingen av det vi har oppmerksomheten spesielt rettet mot, og våre interesser innenfor det brede samarbeidsområdet som hele EF-EFTA-prosessen innebærer — og da snakker jeg både om miljøpolitikk, distriktspolitikk, skattepolitikk og andre spørsmål som Bondevik har vært inne på — må jeg si at jeg har tillit til vår egen evne her i vårt land til å gjøre det som er mulig for å ivareta disse viktige interessene, som vi gang på gang har erklært oss som tilhengere av her i denne sal, noe som fremgår av stortingsmeldingen, av innstillingen og av den debatten vi hadde om Europa for noen få måneder siden. Her gjelder det å jobbe konkret for å styrke gjennomslaget for dette i Europa generelt, i EFTA og i EF.

Så til overnasjonalitet: Det vil være kjent at jeg har undertegnet en erklæring sammen med 22 andre regjeringssjefer fra ulike land i verden, hvor jeg sier at på området miljø, og særlig når det gjelder klima — og atmosfæriske forurensninger, må vi ha et styrket internasjonalt regime knyttet til FN. I tråd med det vil det jo være helt naturlig, som hr. Bondevik spør om, at man er innstilt på å strekke seg langt på de områdene vi her snakker om når det gjelder å få til praktiske løsninger også på europeisk plan som gjør at vi kan iva-

(Statsministeren vår mitt innlegg, det, ikke lenger kan vedkomme de ulike langt selvsipielle da, anled

Johan nisteren følgende vært klødd ska tilknytn lomstas øvrig gtegi.

Når / fordrer, om «ev» skulle s at Arbe deligvis året 19!

Jeg v annen Senterp ges fra legges ting sor treffe v avgjøre samarb

Hvis spørre (at velge å få kje tilknytn vite det

Stats tror de nå reis seg til. Vi har å vare en rek årsper resten strateg gen a knapt denne melig betyr noe p målet

1989. Em. 11. mai — Debatt vedr. handelsministerens redegjørelse om EFTA/EF

(Statsminister Harlem Brundtland)

reta våre faktiske miljøinteresser. Jeg sa i mitt innlegg at det i denne omgang, slik vi ser det, ikke ligger an til omfattende problemstillinger knyttet til overnasjonalitet for EFTAs vedkommende i det arbeid som nå foregår i de ulike arbeidsgruppene. Vi kan komme langt selv uten egentlig å ta veldig store prinsipielle skritt på dette området, og det får vi da anledning til å komme tilbake til.

Johan J. Jakobsen: På bakgrunn av statsministerens innlegg må jeg få lov til å presisere følgende: For Senterpartiet har det hele tiden vært klart at tilpasningen til EFs indre marked skal skje på grunnlag av den nåværende tilknytningsform, og da ikke bare som en mellomstasjon på veien mot EF-medlemskap. For øvrig går Senterpartiet inn for en EFTA-strategi.

Når Arbeiderpartiet i debatten har blitt utfordret, har representanter begynt å snakke om «evighetsperspektivet» som om evigheten skulle starte i 1993. Dette er en bekreftelse på at Arbeiderpartiets perspektiv i EF-saken tydeligvis ikke strekker seg noe særlig utover året 1993. Dette får vi ta til etterretning.

Jeg vil derfor nærme meg saken fra en litt annen vinkel: Er statsministeren enig med Senterpartiet i at mye av grunnlaget for Norges framtidige forhold til EF på mange måter legges i neste stortingsperiode — at det storting som skal velges til høsten, vil komme til å treffe viktige beslutninger som vil komme til å avgjøre Norges framtidige tilknytning til og samarbeid med EF?

Hvis svaret er ja, noe jeg går ut fra, vil jeg spørre om statsministeren ikke også er enig i at velgerne mot denne bakgrunn har krav på å få kjennskap til partienes holdning til ulike tilknytningsformer, og at de har krav på å få vite dette før valget til høsten.

Statsminister Gro Harlem Brundtland: Jeg tror den problemstillingen som hr. Jakobsen nå reiste, egentlig er relativt enkel å forholde seg til. Svaret på det første spørsmålet er ja. Vi har nå satt i gang et arbeid som kommer til å vare over flere år, og det betyr at det skjer en rekke vurderinger i den kommende fireårsperiode som påvirker Norges forhold til resten av Europa i alle tilfelle. Vi har lagt en strategi som knytter seg opp til gjennomføringen av EFs indre marked. Vi vet at vi har knapt ett år igjen før neste stortingsvalg når denne prosessen er slutført, og vi har en rimelig grad av oversikt over hvor vi står. Det betyr at velgerne dersom det blir aktuelt for noe parti å programfeste eller ta opp spørsmålet om EF-medlemskap i neste periode, får

anledning til å ta stilling til det ved neste stortingsvalg.

Carl I. Hagen: Statsministeren har flere ganger referert til at Stortinget i fjor fastla Europapolitikken. Jeg vil derfor spørre om hun ikke synes det er rimelig å hevde at det var ut fra situasjonen slik den var i fjor, og at det har skjedd en del siden den gang. Blant annet har vi nå ifølge forsker Nils Martin Stølen i Statistisk Sentralbyrå i Dagens Næringsliv i dag en arbeidsledighet i Norge på 170 000. På grunn av usikkerheten for norsk næringslivs fremtid er det også tendenser til at flere prøver å flytte produksjonen fra Norge og inn i EF.

I en debatt i går kveld sa Arbeiderpartiets første nestleder, Gunnar Berge, at det under ingen omstendighet vil være aktuelt i neste periode å starte forhandlinger med EF om medlemskap. Mitt spørsmål er: Er statsministeren enig i denne vurdering? Altså uansett om arbeidsledigheten fortsetter å vokse og går over 200 000 — den er altså ifølge Statistisk Sentralbyrås forsker nå på 8 pst. — og uansett økonomisk situasjon i Norge skal man ikke engang starte drøftelser med EF for å kunne få avklart det mer langsiktige forhold til EF. Jeg synes det egentlig er rystende av en regjering og av landets største parti at man nå for fire år fremover, uansett hva som måtte skje med fedrelandet, skal avskjære seg muligheten til å kunne endre strategi. At man nå har en strategi som bygger på situasjonen ifjor, aksepterer jeg. Men er statsministeren enig med Arbeiderpartiets første nestleder i at det under ingen omstendighet vil være aktuelt å be EF om drøftelser?

Statsminister Gro Harlem Brundtland: Jeg kan verken bekrefte eller avkrefte ordvalget til finansministeren i gårsdagens debatt i Chateau Neuf. Jeg vil ikke nå direkte eller indirekte bekrefte akkurat hvordan han har valgt å uttrykke seg. Men vi har Arbeiderpartiets landsmøtes uttalelse om denne saken, og det er den vi bygger på:

«Medlemskapsspørsmålet kan bli tatt opp til vurdering når vi har fått klarlagt korleis den indre marknaden vil fungere for Norge, eller dersom andre særleg viktige endringar av direkte innverknad for Norge sin situasjon skulle finne stad i EF.»

Her står det altså ikke noe tidsperspektiv, men det knytter an til det som står i Arbeiderpartiets program om at den kommende periode bør brukes til å møte de næringspolitiske utfordringer vi står overfor, uavhengig av

spørsmålet om endring i vår tilknytningsform til EF.

Men jeg har lyst til å minne alle representantene om at når vi er omtrent ett år før neste stortingsvalg, vil samtlige partier i denne sal være opptatt av arbeidet med sitt program for neste periode. Før det tidspunktet synes jeg det er vanskelig å tenke seg — altså allerede før 1992 — at de partiene som i dag klart og tydelig legger seg på en EFTA-strategi, skulle reise medlemskapsspørsmålet som en aktuell sak. I programdebatten og prosessen framover mot stortingsvalget vil man jo etter hvert få avklart hva de ulike partiene på det tidspunktet kommer fram til. Men det vil under ingen omstendighet da være mulig å tenke seg at Norge kan bli medlem av EF i 1993 og før stortingsvalget. Så i alle fall og uansett om det skulle skje dramatiske utviklingstrekk, mener jeg det er realistisk å si det som Liv Aasen sa ved innledningen av denne debatten, at det er ikke en realistisk problemstilling at dette egentlig aktualiseres før stortingsvalget i 1993, bortsett fra at det altså kan skje prosesser i den politiske debatten i ulike partier, og vedtas programmer på partienes landsmøter våren 1993 som peker i en annen retning enn dagens. Det må vi ha med oss som en aktuell mulighet.

Presidenten: Arne Skauge har en taletid på 1 minutt.

Arne Skauge: Spørsmålet må da bli meget kort.

Etter handelsministerens redegjørelse skrev Dagbladet bla. «Uten politisk perspektiv» som kommentar. Så langt i dagens debatt tror jeg fortsatt vi må si at Regjeringen stort sett er uten politisk perspektiv. Heller ikke statsministeren i sin tale løftet blikket for å forsøke å plassere Norge i europeisk politikk i tiåret foran oss. Man har heller ikke sagt noe om dette i Regjeringens langtidsprogram. Nei, stort sett snakker man om tariffen og tekniske handelshindre. Men ville det ikke være på sin plass at statsministeren nå prøvde å løfte blikket litegrann? Hvor ser hun at Norge skal befinne seg i fremtiden? Skal vi befinne oss i en liten gruppe med nøytrale land, eller skal vi befinne oss i Europa sammen med våre allierte i EF, der hvor tyngdepunktet for økonomisk utvikling er, hvor tyngdepunktet for kulturell utvikling i Europa er, og hvor også rammen for utviklingen av øst/vest-samarbeid i Europa vil bli utformet? Kan vi få et perspektiv på hvor Regjeringen ser Norge skal gå?

Statsminister Gro Harlem Brundtland: Jeg konstaterer at det er slik for hr. Skauge at det

å løfte blikket, innebærer at man løfter blikket og ser EF, og så sier at Norge hører hjemme i EF — stort sett punktum — fordi derav følger for hr. Skauge og Høyre alle andre ting som er gode og bra. Så enkelt er det altså ikke sett med Arbeiderpartiets øyne, og det har jeg gjort rede for i det innlegget jeg har holdt nå, og ved det jeg har sagt tidligere også i denne sal om den samme sak.

Men det som jeg synes er interessant, fordi det kan hende det er noen i denne salen som ikke har lest Høyres program, er hvordan man løfter blikket når man beskriver dette i Høyres program. Jo, da står det slik:

«9.2.11.

Spørsmålet om å søke norsk medlemskap i EF kan bli aktuelt allerede i programperioden.»

Og før dette:

«Slik Det Europeiske Fellesskap nå utvikler seg, synes norsk medlemskap å være den tilknytningsform som i fremtiden vil ivareta norske interesser best. Høyre vil arbeide mot dette mål.»

Altså, man synes å tro at det er den tilknytningsform som vil bli i fremtiden. Og så står det at det kan bli aktuelt, og så konstaterer Høyre:

«Høyre mener at Stortinget står fritt til å ta opp denne saken dersom det finner at Norges interesser er best tjent med en slik videreutvikling av vår tilknytning.»

Ja, jeg vet ikke hvor perspektivrikt og blikkreist dette er. Det er en politisk prosess som har ført fram til denne måten å uttrykke seg på fra Høyres side. Men vi konstaterer her i salen at man er opptatt av én ting, og det er å snakke om et fremtidig mulig norsk EF-medlemskap, og ikke om den situasjon Norge står overfor i dag, og som vi må jobbe systematisk og aktivt med i flere år framover. Den kursen er lagt, og den kursen har Stortinget stilt seg bak. Jeg merket meg at hr. Jakobsen igjen understreket at Senterpartiet står bak EFTA-strategien.

Presidenten: Tiden for replikkordskiftet er omme. Vi går tilbake til den ordinære talerliste.

Kaci Kullmann Five: Jeg konstaterer etter denne replikkunden med statsministeren at Arbeiderpartiet har valgt fortsatt å binde seg til masten i forhold til de utfordringer vi stilles overfor i EF, og det har jeg en meget sterk fornemmelse av at man gjør fordi det passer partiet.

En kort karakteristikk av handelsministerens redegjørelse blir at den reiser langt flere spørsmål enn den besvarer. Den forteller at vi

er i gar
skrivels
politikk
er Regj
mulig c
konklu
statsmi
Den
vi nær
«Reg
Euro
, Euro
gens
Ja,
som s
der se
valget
av hv
intere
slik C
teren
vil ko
de gi
situa
hand
grun
store
skips
hets
Vi
tekn
ning
lang
om.
geli
tekn
ge?
sjor
me
sor
D
nett
hist
kje
me
ikl
eu
på
E
s
be
A
M
k
b
s
é
l
t